

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-6-31>

УДК 339.137.05

Дашко І.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і менеджменту,
Криворізький факультет
Запорізького національного університету

Dashko Irina

Kryvyi Rih Faculty of Zaporizhzhya National University

АНАЛІЗ СКЛАДНИКІВ ГЛОБАЛЬНОГО ІНДЕКСУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У статті проаналізовано основні складники глобального індексу конкурентоспроможності. Виділено та досліджено взаємозв'язок між складниками. Зазначено, що інститути формують базу розподілу переваг і несуть витрати з реалізації стратегій і програм із розвитку. Інфраструктура – важливий фактор, що визначає місце розташування економічної діяльності. Стабільність макроекономічного середовища важлива для бізнесу і для конкурентоспроможності всієї країни. Здоров'я та освіта роблять економіку продуктивнішою. Ефективність і гнучкість ринку праці гарантують, що працівники використовуються в економіці найефективніше. Ефективний фінансовий сектор необхідний для розміщення ресурсів. Доступ до прогресивних продуктів і проектів, розмір ринку впливають на бізнес, рівень ефективності під час виробництва товарів і послуг. Всі складники не є незалежними: вони не тільки взаємопов'язані, але і мають тенденцію доповнювати один одного.

Ключові слова: конкурентоспроможність, індекс, субіндекс, складники, потенціал.

Постановка проблеми. Всесвітній економічний форум визначає конкурентоспроможність як набір інститутів, стратегій і факторів, які визначають рівень продуктивності країни. Рівень продуктивності впливає на стійкість рівня економіки. Іншими словами, більш конкурентоспроможні економіки прагнуть забезпечити можливість своїм громадянам отримувати більше дохо-

дів. Рівень продуктивності також визначає прибутковість інвестицій в економіці. Оскільки рівень прибутковості є фундаментальним детермінантом темпів зростання економіки, більш конкурентоспроможною є економіка, в якій очікується стрімкіше зростання в середньо- і довгостроковій перспективі. Таким чином, концепція конкурентоспроможності включає статичні і динамічні склад-

ники: продуктивність країни однозначно визначає її здібності підтримувати високий рівень доходів, але при цьому є основною детермінантою прибутковості інвестицій, що є одним із ключових факторів, які впливають на потенціал зростання економіки. Всесвітній економічний форум запропонував Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) – дуже широкий індекс для оцінки національної конкурентоспроможності, який бере до уваги мікроекономічні і макроекономічні основи національної конкурентоспроможності. Багаточисельні економічні дослідження доводять, що насправді дійсності одночасно відповідає багато припущень. ГІК фіксує таку недосконалість, пропонуючи середньозважене значення багатьох різних компонентів, кожен з яких відображає один аспект цієї комплексної реальності. Вважаємо за доцільне подальше дослідження й аналіз складників ГІК із метою удосконалення й відповідної адекватності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних учених свідчать про різноплановість досліджень в окресленому колі питань [1–4]. Формуванню глобального індексу конкурентоспроможності присвячені праці науковців: А. Гальчинського [5], А. Гражевської [6], В. Гейця [7], Л. Федулової [8] та ін. Незважаючи на значну кількість наукових праць, питання формування та практика застосування ГІК залишаються актуальними.

Формування цілей статті. Метою статті є дослідження й аналіз складників глобального індексу конкурентоспроможності задля отримання відповідних кількісних та якісних характеристик досліджуваних об'єктів.

Виклад основного матеріалу. Досвід у вивченні конкурентоспроможності доводить, що є безліч комплексних детермінант конкурентоспроможності. Деякі кращі економічні розуми останніх 200 років намагалися відповісти на питання: «що визначає багатство нації?». З 1979 р. в щорічних глобальних звітах конкурентоспроможності досліджуються фактори, які дозволяють національним економікам досягати стійкого економічного зростання і довгострокового благополуччя. Багато років ці звіти були для бізнес-лідерів і високопосадових політиків тим стандартом, за допомогою якого вони визначали перешкоди, що заважають підвищувати конкурентоспроможність, і обговорювали стратегії з їх подолання. Натепер науковці виділяють певні компоненти, які класифікують у 12 різних групах – 12 складників конкурентоспроможності.

Проаналізуємо складники:

1. Якість інститутів – формує базу, в межах якої приватні підприємці, компанії та уряди взаємодіють одне з одним з метою отримання доходу і забезпечення процвітання економіки. Інституційна база дуже важлива для конкурентоспроможності і зростання. Інституційне середовище має основний вплив на ті способи, якими різні суспільства розподіляють свої переваги і несуть витрати за реалізацію стратегій і програм із розвитку. Крім того, позначається на інвестиційних рішеннях та організації виробництва. Власники землі,

корпоративних акцій і навіть інтелектуальної власності не почнуть інвестувати в поліпшення або підтримку власності, якщо їм не гарантовані права власників. Значення інститутів не обмежене законодавчою базою. Ставлення уряду до ринків і свобод, а також ефективність його роботи також важливі: громіздкий апарат і бюрократія, надмірне держрегулювання, корупція, нечесність під час складання держзамовлень, недолік прозорості і надійності або політична залежність судової системи приводять до значних економічних витрат для бізнесу й уповільнюють процес економічного розвитку. Тоді як література про економіку в основному присвячена державним установам, приватні інститути теж є важливим елементом процесу досягнення добробуту. Прозорість приватного сектору незамінна для бізнесу. Її можна забезпечити шляхом застосування стандартів, аудиторських і бухгалтерських практик, які гарантують своєчасний доступ до інформації.

2. Високорозвинута інфраструктура має велике значення для ефективного функціонування економіки, оскільки вона є важливим фактором, що визначає місце розташування економічної діяльності, а також види діяльності або сектори, які можуть розвиватися в економіці. Хороша інфраструктура знижує вплив відстаней між регіонами, що забезпечує реальну інтеграцію національного ринку і зв'язок із ринками інших країн і регіонів.

Широка і розвинена інфраструктура – це істотний чинник, який впливає на конкурентоспроможність і економічне зростання, а також різними способами нівелює нерівність доходів і знижує рівень бідності. У зв'язку з цим розвинена транспортна і комунікаційна інфраструктура є передумовою ефективного функціонування ринків і зростання експорту. Крім того, вона забезпечує бідним співтовариствам доступ до основної економічної діяльності і навчальних закладів. Ефективні умови транспортування товарів, людей і послуг, такі як якість автомобільних і залізних доріг, портів і повітряного транспорту, дають змогу підприємцям доставити свій товар на ринок безпечно і вчасно, а працівникам – пересуватися по країні в пошуку найбільш відповідних робочих місць. Економіки також залежать від безперебійних поставок необхідних обсягів електрики, що забезпечує необхідний режим роботи підприємств і заводів. І, нарешті, широка і розвинена телекомунікаційна мережа гарантує швидкий і вільний потік інформації, який підсилює економічну ефективність тим, що дозволяє економічним гравцям враховувати всю наявну інформацію в тому або іншому питанні під час ухвалення рішень.

3. Стабільність макроекономічного середовища важлива для бізнесу і, відповідно, для конкурентоспроможності всієї країни. Потрібно визнати, що тоді як макроекономічна стабільність сама по собі не може збільшити продуктивність країни, макроекономічний хаос шкодить економіці. Компанії не можуть ухвалити обґрунтовані рішення, якщо рівень інфляції обчислюється в сотнях (зазвичай, якщо державний бюджет

виходить з-під контролю). Фінансовий сектор не може функціонувати, якщо в державі є гігантський дефіцит (особливо, якщо це веде до утиску банків і примушує їх видавати кредити під відсотки, нижчі за ринкові). Держава не може ефективно надавати послуги, якщо їй необхідно виплачувати величезні відсотки за минулі борги. Загалом економіка не може зростати, якщо макроекономічне середовище не є стабільним або сприятливим.

4. Здорова робоча сила має найважливіше значення для конкурентоспроможності і продуктивності країни. Хворі працівники не зможуть реалізувати свій потенціал і працюватимуть менш продуктивно. Погане здоров'я веде бізнес до великих витрат, оскільки хворі співробітники часто відсутні на робочому місці або працюють із низьким рівнем ефективності. Тому інвестиції в охорону здоров'я є істотними з погляду простої економіки, не кажучи вже про мораль. Крім здоров'я, до цієї групи входить обсяг і якість початкового утворення населення, значення якого в сучасній економіці росте. Базова освіта збільшує ефективність кожного окремого працівника, що робить економіку продуктивнішою. Робоча сила з недоліком формальної освіти може виконувати тільки елементарні роботи вручну, і їй набагато складніше адаптуватися до складніших виробничих процесів і технологій. Дефіцит кваліфікованого адміністративного штату також може мати негативний вплив на загальну бізнес-діяльність. Тому відсутність базової освіти може обмежувати бізнес-розвиток, тоді як компаніям буде складніше рухатися вперед по ланцюжку створення вартості, виробляючи різноманітні товари з великою вартістю.

5. Якісна вища освіта і професійна підготовка мають вирішальне значення для економік, які хочуть рухатися вперед по ланцюжку створення вартості і не обмежуватися простими виробничими процесами і продукцією. Зокрема, сьогодні глобалізована економіка вимагає від національних економік створення пулу освічених працівників, які можуть швидко адаптуватися до змін середовища. Для обліку такої концепції в цій групі факторів оцінюється рівень зарахування в середні школи і виші, а також якість освіти згідно з оцінками бізнес-суспільства. Важливість технічного і безперервного виробничого навчання, про яке забувають у багатьох економіках, неможливо переоцінити, оскільки воно забезпечує працівникам можливість регулярно покращувати свої навички для роботи з постійно оновлюваними виробничими системами.

6. Країни з ефективними ринками проводять необхідний асортимент товарів і послуг з урахуванням умов попиту-пропозиції. Крім того, такі ринки гарантують, що їхні товари продаватимуться і купуватимуться в економіці найефективнішим чином. Здорова ринкова конкуренція на внутрішньому і зовнішньому ринках важлива для підвищення ринкової ефективності і, відповідно, бізнес-продуктивності. Вона гарантує виживання найраціональнішим фірмам, які виробляють товари, потрібні ринку. Щоби створити якнайкраще

середовище для обміну товарами, перешкод для бізнес-діяльності, які з'являються унаслідок державного втручання, повинно бути якомога менше. Наприклад, зростання конкурентоспроможності уповільнюють непропорційні й обтяжливі податки, а також обмежувальні і дискримінаційні правила щодо іноземних власників або прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Ефективність ринку також залежить від умов попиту, як, наприклад, орієнтація на клієнта і розширення бази покупців: клієнти, які допускають погане відношення фірм до себе, часто не пред'являють компаніям особливих вимог до ефективності на ринку.

7. Ефективність і гнучкість ринку праці вкрай важливі, оскільки вони гарантують, що працівники використовуються в економіці найефективніше. У продуктивній економіці працівники розподілені належним чином і отримують стимули для того, щоб виконувати свою роботу найефективніше. Ринки праці повинні бути гнучкими, щоб бути в стані швидко переміщувати працівників з одного сектору в інший і допускати коливання зарплати без великих соціальних потрясінь. Крім того, ефективні ринки праці повинні забезпечувати чіткий зв'язок між стимулами для працівників і їхньою діяльністю, а також якнайкраще використання наявних талантів – це включає рівність між жінками і чоловіками в бізнес-середовищі.

8. Ефективний фінансовий сектор необхідний для розміщення ресурсів, заощаджених громадянами країни, найбільш продуктивним способом. Розвинений фінансовий сектор спрямовує ресурси кращим підприємцям або на реалізацію інвестиційних проектів, а не використовує їх для політичних цілей. Тому ключовий момент тут полягає в ретельній оцінці ризиків. Сучасний фінансовий сектор створює продукти і методи, щоб менш крупні новатори з відмінними ідеями змогли реалізувати їх. Правильно функціонуючий фінансовий сектор повинен надавати ризиковий капітал, кредити, а також бути надійним і прозорим.

Найважливіше для продуктивності – це бізнес-інвестиції. Тому економікам потрібні розвинені фінансові ринки, які можуть надати капітал для приватних інвестицій із таких джерел, як позики від стійкого банківського сектора, фондові біржі з високим рівнем управління і венчурний капітал.

9. У цій групі оцінюється швидкість, з якою економіка переймає наявні технології для підвищення продуктивності своїх секторів.

Це – вирішальна концепція, оскільки відмінності в технологіях можуть пояснити велику частину відмінностей в продуктивності між країнами. Насправді останніми роками відносна важливість засвоєння технологій для національної конкурентоспроможності збільшується у міру того, як знання розповсюджуються все ширше, а інформаційні і комунікаційні технології (ІКТ) використовуються все частіше. Зокрема, беручи до уваги, що ІКТ перетворилися у наш час на «технології загального користування», доступ і використання ІКТ стали основоположним чинником, що

визначає загальний технологічний рівень економік, враховуючи широке розповсюдження ІКТ в інших секторах економіки і їхню роль як зручної інфраструктури для комерційних операцій. У цьому сенсі, наявність регуляторної бази, що дозволяє використовувати ІКТ, а також темпи реального розповсюдження ІКТ є вкрай важливими для конкурентоспроможності всієї країни. Для аналізу конкурентоспроможності неважливо, чи були такі технології винайдені в межах країни, чи ні. Головне – що у фірми в країні є доступ до цих прогресивних продуктів і проектів. Тобто неважливо, де винайшли електрику, Інтернет або літак. Важливо, що ці новинки доступні бізнес-суспільству. Це не означає, що інноваційний процес не має значення. Проте необхідно розрізняти рівень технологій, доступний фірмам в тій або іншій країні, і здатність країни проводити інновації і розширювати межі знань. Саме тому ми відділяємо технологічний рівень від інноваційного потенціалу, який становить групу № 12.

10. Розмір ринку впливає на продуктивність, оскільки крупні ринки дозволяють компаніям користуватися економіками масштабу. Традиційно доступні компаніям ринки обмежувалися межами їхньої країни. У епоху глобалізації міжнародні ринки прийшли на зміну внутрішнім. Особливо це стосується маленьких держав. Емпіричні відомості про взаємозв'язок між міжнародною торгівлею і зростанням викликають багато питань. Проте є безліч доказів позитивної ролі подібної торгівлі для зростання. Деякі вчені ставлять під сумнів міцність такого зв'язку, проте істина полягає в тому, що немає даних, що свідчать про негативний характер взаємозв'язку між торгівлею і зростанням. Тому є така думка з цього питання: взаємозв'язок між відкритістю і зростанням, швидше за все, є позитивним і міцним, особливо в маленьких державах із невеликими внутрішніми ринками.

Таким чином, під час визначення розміру ринку компаній країни розглядається міжнародна торгівля як заміна внутрішнього попиту. Це має особливе значення в світі, в якому економічні межі не так чітко окреслені, як політичні. Іншими словами, коли Бельгія продає товари до Нідерландів, в системі національних рахунків це реєструється як експорт (тому Нідерланди є зарубіжним ринком для Бельгії). Але коли штат Каліфорнію продає цей же товар у штат Невада, в системі національний рахунків операція реєструється як внутрішня (тому Невада – це внутрішній ринок для Каліфорнії). Зважаючи на як внутрішній, так і зовнішній ринок під час вимірювання розмірів ринку країни, уникають дискримінації географічних територій (наприклад, ЄС), які складаються з багатьох країн, але при цьому мають єдиний ринок. Саме тому враховуються обидва ринки під час аналізу розміру ринку як 10-го складника економічної конкурентоспроможності.

11. Конкурентоспроможність бізнесу (business sophistication) впливає на високий рівень ефективності під час виробництва товарів і послуг. Це, у свою чергу, збільшує продуктивність, підвищуючи,

таким чином, конкурентоспроможність всієї країни. Конкурентоспроможність бізнесу впливає на якість бізнес-мережі всієї країни, а також якість окремих дій і стратегій фірм. Ця група має особливе значення для економік на тій стадії розвитку, коли зростання залежить від інновацій. Якість бізнес-мереж і допоміжних галузей в країні, які ми вимірюємо, використовуючи змінні за кількістю і якістю національних постачальників, має значення з багатьох причин. Коли компанії і постачальники об'єднані в географічно близькі групи (кластери), ефективність росте, виникає більше можливостей для інновацій і знижується кількість бар'єрів для появи нових фірм. У результаті індивідуальної діяльності і стратегій фірм (брендинг, маркетинг, наявність ланцюжка створення вартості, виробництво унікальних і складних товарів) виникають комплексні і сучасні бізнес-процеси.

12. Останній складник конкурентоспроможності – це технологічний потенціал до інновацій. Тоді як значний дохід можна отримати, покращуючи інститути, створюючи інфраструктуру, знижуючи макроекономічну нестабільність або підвищуючи людський потенціал населення, прибутковість усіх цих чинників врешті-решт убуває. Те ж саме стосується ефективності ринку праці і фінансів, а також ринку товарів і послуг. Тому в довгостроковій перспективі, коли прибутковість всіх інших чинників знижується, рівень життя можна підвищувати тільки за рахунок технологічних інновацій. Особливе значення інновації мають для економік, які наближаються до меж знань, тоді як можливість інтегрувати й адаптувати зовнішні технології починає зникати. І хоча менш розвинені країни все ще можуть підвищувати продуктивність, переймаючи наявні технології або поетапно покращуючи інші сфери, цього підходу вже недостатньо для підвищення продуктивності в тих країнах, які досягли інноваційної стадії розвитку. Компанії в таких державах повинні розробляти і створювати найсучасніші товари і процеси для збереження конкурентоспроможної переваги. Для цього необхідне сприятливе для інноваційної діяльності середовище, яке підтримує державний і приватний сектори. Зокрема, це має на увазі достатні інвестиції в наукові дослідження, особливо з боку приватних висококваліфікованих наукових інститутів, співпраця між університетами і промисловістю, а також захист інтелектуальної власності.

Всі складники не є незалежними: вони не тільки взаємопов'язані, але і мають тенденцію доповнювати один одного. Наприклад, інновації (№ 12) неможливі в світі без інститутів (№ 1), які гарантують права інтелектуальної власності. Це неможливо реалізувати в країнах із низьким рівнем освіти і професійної підготовки робочої сили (№ 5). Інновації ніколи не виникнуть в економіках з неефективними ринками (№ 6, № 7, і № 8) або без розвинутої й ефективної інфраструктури (№ 2). Хоча створення індексу само по собі вимагає об'єднання 12 складників в єдиний індекс, проте описується вимірювання за 12 складниками окремо,

оскільки аналіз окремих елементів може бути кориснішим країнам і практикуючим фахівцям.

Аналіз доцільно проводити й акцентувати на тих сферах, які необхідно поліпшити тій або іншій країні. Виділимо основні принципи формування ГІС.

Перший принцип, на якому заснований ГІК, полягає в тому, що детермінантів конкурентоспроможності є безліч, всі вони комплексні і не виключають один одного. Другий принцип – різні фактори впливають на різні економіки по-різному: наприклад, найбільш оптимальний спосіб підвищення конкурентоспроможності для Зімбабве відрізняється від кращого способу для Фінляндії. У міру розвитку зарплати ростуть, і для підтримки високого рівня доходів необхідно підвищувати продуктивність праці. Для опису стадій розвитку було прийнято визначення Майкла Портера. На першій стадії зростання економіки залежить від наявності чинників, а країни конкурують за рахунок забезпеченості ресурсами, насамперед некваліфікованою робочою силою і природними ресурсами. Компанії конкурують на основі ціни і продають елементарну продукцію і товари. Низька продуктивність відбивається в низькому рівні зарплат. Збереження конкурентоспроможності на цій стадії розвитку в основному залежить від стабільного функціонування державних і приватних інститутів (№ 1), достатньої інфраструктури (№ 2), стабільної макроекономічної бази (№ 3), а також здорової і грамотної робочої сили (№ 4). У міру зростання зарплат за подальшого розвитку країни переходять на стадію розвитку, за якої зростання залежить від ефективності. Тут необхідно розробляти раціональніші виробничі процеси і підвищувати якість продукції. На цьому етапі посилення конкурентоспроможності все більше залежить від вищої освіти і професійного навчання (№ 5), ефективного ринку товарів і послуг (№ 6), стабільного функціонування ринку праці (№ 7), розвиненості фінансового ринку (№ 8), здатності користуватися наявними технологіями (№ 9) і великого обсягу внутрішнього і зовнішнього ринків (№ 10). І нарешті, коли країни переходять на стадію залежності від інновацій, підтримка високого рівня зарплат і відповідного життєвого рівня можлива тільки у разі, якщо компанії здатні конкурувати, використовуючи нову і унікальну продукцію. На цьому рівні компанії повинні конкурувати за допомогою інновацій (№ 12) і виробляти нові різноманітні товари, використовуючи найрізноманітніші виробничі процеси (№ 11). Було включено концепцію стадій розвитку в індекс і надано більшої питомої ваги тим складникам, які важливіші для тієї або іншої країни, враховуючи її стадію роз-

витку. Тобто, хоча певною мірою всі 12 складників важливі для всіх країн, значення кожного з них залежить від стадії розвитку країни. Щоб приймати це до уваги, було об'єднано складники в три субіндекси, кожен з яких має вирішальну вагу на певній стадії розвитку. Субіндекс «загальні вимоги» складається з тих складників, які найбільш важливі для країн, зростання економіки яких залежить від факторів. Субіндекс «підсилювачі ефективності» включає елементи, найбільш важливі для країн, де на зростання впливає ефективність. До субіндексу «інновації і розвиненість» увійшли ті складники, які важливі для країн на стадії залежності від інновацій.

У таблиці 1 показана та питома вага, яка додається кожному субіндексу на кожній стадії розвитку. Щоб отримати точну вагу кожного субіндексу загалом (ГІК), співвідноситься максимально вірогідна регресія ВВП на душу населення з кожним окремим індексом за останні роки, що дозволяє розрахувати різні коефіцієнти на кожній стадії розвитку. У результаті округлення таких економетричних розрахунків отримано дані, вказані в таблиці 1.

Чутливість ГІК до систем зважування. Важливий момент полягає в тому, наскільки остаточний індекс чутливий до різних систем зважування. Щоб відповісти на це питання, було розраховано регресію:

$$ГІК_{is} = \frac{\alpha_{s1} Основн_i + \alpha_{s2} Ефективність_i}{+(1 - \alpha_{s1} - \alpha_{s2})}$$

де s = 1-а, 2-а і 3-а стадії розвитку, і де кожне значення α_{s1} і α_{s2} могло приймати будь-яке значення від 0 до 1.

Таким чином, було підраховано всі можливі випадкові комбінації потенційних індексів для всіх стадій розвитку і співвіднесено методом регресії цей випадково отриманий індекс з точним індексом ГІК. У кожній з більше ніж 1 млн. отриманих регресій зберігали R2 (оцінка того, наскільки добре підходить ця регресія). З більш ніж 1 млн. підрахунків медіана становила 0,95 (тобто більше половини підрахунків було більш ніж 0,95). 73% підрахунків перевищують 90% (беручи до уваги, що R2 від 0,90 означає коефіцієнт кореляції 0,95). Середнє арифметичне становило 0,945 (що передбачає коефіцієнт кореляції 0,972), а стандартне відхилення – 0,032. Тобто результати всіх розрахунків знаходяться дуже близько від цифри 0,945. Найнижче R2 становило 0,76, а найбільше – 0,997. Такі розрахунки дозволяють сказати, що індекс не є дуже чутливим до реальних цифр, які використовувалися для зважування трьох субскладників.

Таблиця 1

Вага трьох основних груп складників на кожній стадії розвитку

Група складників	Стадія залежності від факторів (%)	Стадія залежності від ефективності (%)	Стадія залежності від інновацій (%)
Основні вимоги	60	40	20
Підсилювачі ефективності	35	50	50
Інновації і розвиненість	5	10	30

Висновки. Проведені дослідження дали змогу дійти такого висновку. Глобальний індекс конкурентоспроможності підкреслює той факт, що пріоритети відрізняються для різних країн, залежно від рівня розвитку. Індекс є інструментом, який може бути використаний для визначення конкурентних переваг країни, а також для визначення бар'єрів, які заважають її економічному прогресу, будь це гнучкість ринку праці, фіскальний дисбаланс, брак управління, неадекватна інфраструктура або освіта, низький рівень етики, бюрократія, недостатній рівень інновацій або

конкуренції між компаніями або нерозвинені фінансові ринки. Окрім проведення порівняння з подібними країнами і визначення положення, яке країна займає в загальному рейтингу, необхідно звертати увагу на кількість балів за кожною підкатегорією в межах кожного складника. Індекс об'єднує точні дані і думки ведучих бізнес-лідерів. Відповідні бали за різними підкатегоріями Індeksu надають корисну інформацію щодо пріоритетів для реформ, як з погляду точних даних, так і з погляду бізнес-співтовариства, яке зараз присутнє в тій або іншій країні.

Список літератури:

1. Васильєва З.А. Иерархия понятий конкурентоспособности субъектов рынка. *Маркетинг в России и за рубежом*. 2006. № 2. С. 83–90.
2. Калашникова Л.М. Конкурентоспособность предприятия и их продукции. *Машиностроитель*. 2003. № 11. С. 15–18.
3. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы. М. : Новости, 2006. 267 с.
4. Porter M.E. *Competitive Advantage of Nations* / M.E. Porter. – New York: Free Press, 1990. – 426 p
5. Гальчинський А.К. Економічний розвиток: методологія оновленої парадигми. *Економіка України*. 2012. № 5. С. 4–17.
6. Гражевська Н.І. Системна трансформація економіки в сучасному парадигмальному контексті. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Економіка*. 2006. № 86–8. С. 7–10
7. Геєць В.М. Економіка України: ключові проблеми і перспективи. *Економіка і прогнозування*. 2016. № 1. С. 7–22.
8. Федулова Л. Тенденції розвитку високотехнологічного сектору економіки України. *ЕКОНОМІСТ*. 2009. № 1. С. 32–36.

References:

1. Vasileva, Z.A. (2006) Ierarkhiia poniatii konkurentosposobnosti subiektov rynku [The hierarchy of the concepts of market competitiveness]. *Marketing in Russia and Abroad*, 2, 83–90 [in Russian].
2. Kalashnikova, L.M. (2003) Konkurentosposobnost predpriatia i ikh produktsii [Competitiveness of the company and their products]. *Mashinostroitel Machinist*, 11, 15–18 [in Russian].
3. Azoiev, H.L., & Chelenkov, A.P. (2006) Konkurentnyie preimushchestva firmy [The competitive advantages of the company]. *Moscow: Novost* [in Russian].
4. Porter M.E. (1990) *Competitive Advantage of Nations*. New York [in English].
5. Hal'chyns'kyj, A.K. (2012) Ekonomichnyj rozvytok: metodolohiia onovlenoi paradyhmy. [Economic development: a methodology for a renewed paradigm]. *Ekonomika Ukrainy*, 5, 4–17 [in Ukraine].
6. Hrazhevs'ka, N.I. (2006) Systemna transformatsiia ekonomiky v suchasnomu paradyhmal'nomu konteksti. [Systematic transformation of the economy in the modern paradigm context]. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu im. Tarasa Shevchenka. Serii Ekonomika*. 86–8, 7–10. [in Ukraine].
7. Heiets', V.M. (2016) Ekonomika Ukrainy: kliuchovi problemy i perspektyvy. [Ukrainian economy: key problems and prospects]. *Ekonomika i prohnozuvannia* 1, 7–22. [in Ukraine].
8. Fedulova, L. (2009) Tendentsii rozvytku vysokotekhnolohichnoho sektoru ekonomiky. [Trends in the development of the high-tech sector of the Ukrainian economy]. *EKONOMIST*. 1, 32–36. [in Ukraine].

АНАЛИЗ СОСТАВЛЯЮЩИХ ГЛОБАЛЬНОГО ИНДЕКСА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

В статье проанализированы основные составляющие глобального индекса конкурентоспособности. Выделена и исследована взаимосвязь между составляющими. Отмечено, что институты формируют базу распределения преимуществ и несут расходы по реализации стратегий и программ по развитию. Инфраструктура – важный фактор, определяющий местоположение экономической деятельности. Стабильность макроэкономической среды важна для бизнеса и для конкурентоспособности всей страны. Здоровье и образование делают экономику более продуктивной. Эффективность и гибкость рынка труда гарантируют, что работники используются в экономике наиболее эффективно. Эффективный финансовый сектор необходим для размещения ресурсов. Доступ к прогрессивным продуктам и проектам, размер рынка влияют на бизнес, уровень эффективности при производстве товаров и услуг. Все составляющие не являются независимыми: они не только взаимосвязаны, но и имеют тенденцию дополнять друг друга.

Ключевые слова: конкурентоспособность, индекс, субиндекс, составляющие, потенциал.

ANALYSIS OF THE COMPONENTS OF THE GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX

The main components of the Global Competitiveness Index are analyzed in the article. The relationship between the components is highlighted and explored. It is noted that the quality of institutions – they form the basis for sharing the benefits and bear the costs of implementing development strategies and programs. Infrastructure is an important factor in determining the location of economic activity, as well as the types of activities or sectors that may develop in the economy. The research was based on the dialectical method of scientific cognition, abstraction, systematic approach to the critical analysis of scientific and practical approaches to the global competitiveness index. Methods: analogies, comparisons, were used to solve this goal. The stability of the macroeconomic environment is important for business and, accordingly, for the competitiveness of the whole country. Health is paramount to the country's competitiveness and productivity. Education increases the efficiency of each individual worker, making the economy more productive. Effective markets produce the necessary range of goods and services, taking into account the conditions of supply and demand. The efficiency and flexibility of the labor market ensure that workers are used most effectively in the economy. An efficient financial sector is needed to deploy nationally-saved resources in the most productive way possible. Access to progressive products and projects. Market size affects productivity because large markets allow companies to benefit from economies of scale. Business competitiveness affects the high level of efficiency in the production of goods and services. technological potential for innovation. The constituents were combined into three sub-indices, each of which is crucial at a particular stage of development. The “general requirements” subindex consists of those components that are most important to countries whose economic growth depends on factors. The “performance enhancers” sub-index includes the elements that are most relevant to countries where growth is affected by efficiency. The Innovation and Development sub-index includes those components that are important for countries at the stage of innovation dependency. All components are not independent: they are not only interconnected but tend to complement each other.

Key words: competitiveness, index, subindex, constituents, potential.